

Poort aanzicht Anemoonstraat, 1929 (foto: Haags Gemeentearchief)

ANEMOONSTRAAT: EEN LANGGEREKT PLEIN

Pal tegenover de poort aan de Goudsbloemlaan naar de supermarkt en het Wijkgebouw De Hyacint stond vroeger nog een poort die toegang gaf tot het lange deel van de Anemoonstraat. De straten waren respectievelijk 44 en 30 meter breed. De kruising van deze straten met in het midden een plantsoen, vormde destijds het ruimtelijk centrum van de Bloemenbuurt-Oost.

In 1920 liet de Eerste Coöperatieve Woningbouwvereniging -'s-Gravenhage een plan maken voor 36 eengezinswoningen aan het lange deel van de Anemoonstraat naar ontwerp van de architecten Cramer, Gerretsen en Endt. De sublieme plattegronden en gevels waren niet historiserend, maar gebaseerd op klassieke ontwerpbeginselen van Vitruvius uit de eerste eeuw voor onze jaartelling, zoals symmetrie en goede rangschikking van ruimtes. Later werd nog een aantal woningen aan het plan toegevoegd.

Samenhang en variatie

Het traditionele ontwerp toont grote samenhang, is gevarieerd en rijk aan bouwkundige ornamenten. Daarmee was het plan een uitgesproken tegenhanger van de Papaverhof van Jan Wils (1891-1972), dat is gebaseerd op de moderne ontwerpbeginselen van De Stijl.

Ook de woningen en poortgebouwen aan het brede deel van de Goudsbloemlaan waren niet modernistisch. Veel woningen zijn gesloopt, maar er bestaan nog negen woningen die aan dat plan herinneren.

In opdracht van de Duitse bezetter werd in 1942 het lange

deel van de Anemoonstraat compleet gesloopt voor de aanleg van de Atlantikwall. Bewoners kregen 24 uur om hun woning te ontruimen. In het Haags Gemeentearchief liggen gelukkig nog tekeningen van het fraaie bouwplan.

Niet in ere hersteld

In het boek *Verdreven voor de Atlantikwall* (2017, blz. 174) wordt geconstateerd dat 'bestuurders en stedenbouwkundigen na de oorlog de mogelijkheid aangrepen om met een gerechtvaardigde vernieuwingsdrift uit de jaren twintig en dertig de onhoudbare woonsituaties uit te bannen en te combineren met het verlangen naar modernisering'. In Den Haag kreeg in 1945 de architect en stedenbouwkundige Willem Dudok (1884-1974) opdracht voor het nieuwe ontwerp van het kaalgeslagen gebied. Dudok had geen enkele waardering voor het ontwerp van de gesloopte woningen. Dudok in de toelichting op zijn plan: "(...) dit gehele verwoeste gebied ligt in een stadsdeel zonder ritme, zonder spanning, zonder differentiatie: het was een strook in een vlakke, eentonige stad."

Tachtig jaar later kijken we daar heel anders tegenaan. In onze tijd zou het plan aan de Anemoonstraat zeker op grote waardering kunnen rekenen. Helaas zijn de woongebouwen in de Bloemenbuurt-Oost niet hersteld of herbouwd.

Otto Das

Dit artikel verscheen eerder in *Wijkwijs* 4, jaargang 45, oktober 2023.